

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre 8 frt — kr.

Egyes szám ára 6 kr.

Megjelenik hetenként kétszer:
vasárnap és csütörtökön.

SZÉKELYFÖLD.

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hírlap.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-
sorért vagy annak törzfogatáért
4 krajczár.

Ezenkívül minden egyszeri
közlés után 30 kr belyegdíj
fizetendő.

Nagy és többször közlendő hir-
detményeket árkedvezmény-
ben részesít a kiadóhivatal.

A „Nyílt tér”-ben közlendő cik-
kekért szorokint 10 kr fizetendő

SZERKESZTŐSÉG:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT

Ifj. Dobay János szerkesztő lakásán.

A lap tartalmát illető közlemények a szerkesztőségben, az előfizetések, hirdetések, nyílt téri cikkek stb. a kiadóhivatalban fogadtatnak el.

KIADÓ-HIVATAL:

KÉZDI-VÁSÁRHELYTT

Szabó Albert könyvnyomdájában.

A bizalmatlanság.

A tapasztalat naponta igazolja, hogy mennyi rossznak, elégedetlenségnek, bajnak, sőt szerencsétlenségnek kútfeje egyesek, mint családok életében a bizalmatlanság. Vagy ki merné tagadni, hogy a legvirágzóbb testületek életerét támadta meg már számtalanszor a bizalmatlanság, s az áldást terjesztő munkásság és békesség helyébe égyenetlenséget, zavart léptetett s kioltotta az életet, hogy a halálnak szerezzen diadalt?

S ha egyesek, családok és testületek életében ily végzetes szerepe van a bizalmatlanságnak, nem épen ily szerepet játszik-e az a népek életében is? De igen; a közelmúlt tapasztalatai fényesen igazolják állításunkat.

A Schnaebelé-ügyet, mely pedig lényegénél fogva nagyon jelentéktelen volt, nem futja-e fel csak az alig múlt időben is a francia és német nép közti bizalmatlanság elsőrendű diplomáciai kérdéssé?

Érthető tehát, hogy a németeket oly idegessé tette ama hír, hogy Boulanger francia hadügyminiszter az öszre próbamozgósítást tervez; érthetővé teszi a két nép közt uralkodó elmérgesedett bizalmatlanság. Meglehet, máskor vagy más szomszédok közt egy ilyen hír nem is tenne semmi feltűnést, de jelenleg a németek nagy események előjeléül tekintik a francia hadügyminiszter által tervbe vett próbamozgósítást, sőt nyíltan meg is mondják a német lapok, hogy ez nem egyéb, mint egy megkezdendő háborúnak előintézkedései s így kénytelen Németország is hasonló, csak nagyobb szabású, próbamozgósítást hajtani végre, nem akarván meglepetni Franciaország által.

S miben áll ezen próbamozgósítás? Abban, hogy Franciaország nyugati és délnyugati részében két hadtest, mintegy 70—75 ezer ember, oly készenlétbe helyeztetnék, hogy 24 óra alatt indulásra készen volna, s mivel az északi és északkeleti hadtestek, körülbelül 90 ezer ember, teljesen mozgósítva van, attól fél Németország, hogy a meglepetés kellemtelenségeit, esetleg veszélyeit készíti számára Franciaország. Azonban ilyen orvátmadást a történelem igen keveset jegyzett fel; csupán I. Napoleonnól van ilyen eljárás történelmileg megörökítve.

A francia viszonyokon különben nagyon nehezen lehet eligazodni; megbuktatják a kormányt, mert nem tartják eléggé takarékosnak a betérjesztett költségvetést; másfelől egyhangulag követelik, hogy a hadügyminiszter állása a kormányválsággal ne érintessék. Már pedig Boulanger hadügyminiszterről or-

szág-világ tudja, hogy a revanche eszméjének legerősebb képviselője talán egész Franciaországban ő.

Ily ellentétes áramlatok csakugyan nem igen hivatvák erősíteni a béke barátainak reményseit. Azonban remélhető, hogy sem a francziákat nem izgatja még annyira a visszatérési eszméje, sem a németeket nem hagyja el annyira a hidegvértség, hogy az összetűzés egyhamar megtörténjék. Harcoljanak csak még a két ország lapjai, mert ezek tintát és nem vért szomjuhoznak.

Cato.

SZEMLE.

A főrendiház május 16-án látogatott, érdekes ülést tartott. Az ügyvédi rendtartásról szóló törvény módosítását illető javaslatnál Szentkereszty Ferencz br. beszélt, megtámadva az ügyvédek, kiknek s a javaslatnak védelmére Karap Ferencz és Fabiny Teofil igazságügyminiszter szóla-
tak föl. A többség a törvényjavaslatot elfogadta. Ezután vita nélkül elfogadták a törvénykezési szünidő újabb szabályozásáról és a kir. törvényszékek telekkönyvi hatóságához utalt ügyeknek egyes bírák által való elintézéséről szóló törvényjavaslatokat. Az állami pénztárak készleteinek kiegészítéséről szóló törvényjavaslat tárgyalásánál felszólt Somssich Pál, ellene nyilatkozván a javaslatnak. Tisza Kálmán pénzügyminiszter behatárolta foglalkozott a Somssich által elmondottakkal, mire a javaslatot általánosságban elfogadták.

A részleteknél Somssich módosítást nyújtott be, melyet azonban, miután Tisza Kálmán miniszterelnök kimutatta annak teljesen felesleges voltát, a főrendiház elvetett, és a javaslatot változatlanul részleteiben is elfogadta. Az 1885-iki évi állami zárszámadás megvizsgálásáról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál felszólt Gyöcsy Kálmán és részletesen indokolta külön véleményét, melyről már korábban említettünk. Tisza Kálmán néhány megjegyzést téve Gyöcsy beszédére, a dolog érdemére nézve megjegyzi, hogy a számvevőszék reorganizációját illetőleg enquetet fog összehívni, mely a Gyöcsy külön véleményét is fogja tárgyalni. Zichy Nándor óhajtanónak tartja ezt a ház által kimondani s erre nézve indítványt ad be, melyet azonban a miniszterelnök felszólalása után elvetettek. A főrendiház ezután hozzájárult a képviselőház által hozott határozathoz.

A képviselőház május 18-iki ülésében a napirend előtt Szalay Imre kérésére Tisza Kálmán kijelentette, hogy a gyártott borok feltétlenül eltűnéséről szóló törvényjavaslat készen van s a kereskedelmi miniszter ur a törvényjavaslatot benyújtani szándékozik épen azért, hogy időközben a közvélemény és az irodalom foglalkozhassék vele, hogy mint megért kérdés kerüljön azután a jövő ülészek elé. Tisza Kálmán miniszterelnök kijelenti a képviselőháznak, hogy az országgyűlés f. hó 26-án fog berekesztetni.

Helfy Ignác kér a miniszterelnököt, mondaná meg, melyek azon törvényjavaslatok, melyeket még a jelen országgyűlésen tárgyalni óhajtat.

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. képviselőház! A mai ülésre, úgy tudom, két törvényjavaslat van kitűzve, de az egyik inkább csak formalitás, mert hiszen egy törvény rendelkezésének felel meg. Óhajtottam volna — és megvallom, azt hittem, lehető is lesz — még egy pár rövid törvényjavaslat benyújtása és tárgyalása, a melyek bizonyos

vasuti ügyekre vonatkoznak. De semmi esetre olyan törvényjavaslat, melynek tárgyalása miatt az országgyűlés berekesztését el kellene halasztani, nem fog már benyújtani; ha időközben mégis nyújtatik be törvényjavaslat, mindig a t. ház bölcsességétől fog függni, hogy azt tárgyalja, vagy ne tárgyalja. Én ezeket — hogy úgy fejezzem ki magamat — többségi erővel semmi esetre sem fogom forcirozni. (Helyeslés.)

Ugyanazon ülésben a képviselőház letárgyalta és elfogadta a kitűzött törvényjavaslatokat, melyek közül csak az első magyar gácsországi vasut-társaságra vonatkozó javaslat keltett vitát. Helfy és Herman reflexióira Baross miniszter tette meg a szükséges észrevételeket.

Nyilatkozat

a kézdivásárhelyi választókerület szabadelvű-pártjához.

Egy pártelnökség nagy felelősséggel van összekötve a kerület, mint az országos párt iránt.

E felelősség sulya nehezedik rám is, mint a választókerület szabadelvű-pártjának elnökére.

E felelősség pedig sokkal súlyosabb, nehezebb, mintsem én elviselhessem, s miután a párt jelen nézete szerint még csak azt sem érthetjük el, hogy egy személy jelölése körül tömörüljünk, a mi pártunkat, ezen város tanügyi, kulturális, kereskedelmi, mint ipari s közgazdasági ügyeinek javára, győzelemre vezethette volna, e helyett a párt tagjainak felismert nézete szerint két szabadelvűpárti jelölt van felállítva, mi által ezen választókerület és város előhaladásának nagy hátrányára biztos kapu nyílik az ellenpárt győzelmére.

Ezen s a május 15-én tartott közgyűlésen kifejtett indokaim alapján a pártelnökségről lemondok s az ország előtt viseljék a felelősséget a párt azon tagjai, kik e megszakadás által az ellenpártot juttatják könnyű győzelemre.

Kézdi-Vásárhelyt, 1887. május 19.

Székely János s. k.
ref. pap.

Katonaiskolát a székelyeknek!

Kézdi-Vásárhely, 1887. május 20.

A mai katonáskodó világban nagyon helyén valónak tartjuk egy a székelyeket nagyon érdeklő, s időnként megmegújuló eszmére az illetékes körök figyelmét felhívni.

A katonaiskola eszméje a Székelyföldön nem újság; hiszen a székelyeknek mint határőrvidéknek még volt katonai szakiskolája Kézdi-Vásárhelyen, a honnan szabadságharcunk bekövetkeztével nem egy jeles katonai talentum magaslott ki hadvezéri képességeivel. Sőt alig nevezhetnénk meg az akkori székely zászlóaljok közül egyet is, mely ez iskolából ne nyerte volna tisztjét.

Ha pedig az élet más irányú pályáit tekintük, elfogulatlanul meg kell vallanunk, hogy ez iskolából lettek a legképesebb embereink kibocsátva.

Éppen azért örömmel olvastuk a budapesti lapok azon óhaját, hogy sürgősen kívánnak a székelyeknek katonaiskolát. Mi is csatlakozunk ez óhajtáshoz és adjuk az ez irányban megindult mozgalmat az alábbiakban a «Nemzet» után:

A népfelkelési tanfolyamok nagy része bevégeződött; a többi tanfolyamok ma holnap véget érnek. A honvédelmi kormány a népfelkelés intézményével teljes sikert aratott.

A jelentkezőknek nemcsak száma volt nagy, hanem buzgalma és lelkesedése is. Ide járult még azon körülmény, hogy a tisztjelöltek kiképzésével megbízott tiszt a legnagyobb odaadást tanúsították. Azon odaadást, melylyel a honvédség kiképzésénél is csodát műveltek. Elérték ugyanis oly eredményt, melyet megbámulnak a közös hadseregbeli és külföldi szakértők. És melynek következménye azon örvendetes tény, hogy honvédségünk teljesen harcra kész, a közös hadseregnek méltó fegyvertársa.

De hogy a népfelkelés intézménye Magyarországon ily rendkívüli sikernek igérkezik, hogy a tisztjelöltek oly gyorsan eljáratottak a katonai ismereteknek, bár kezdelegesebb, de mégis fontos és a czélhoz megfelelő anyagot, e tekintetben a magyar nemzet speciális tulajdonságai is közreműködtek és közre fognak működni.

A honvédelmi kormánytól senki sem fogja elvitatni a szervező képességet, a tetterőt, erélyt és buzgalmat. A magyar nemzet ezen tulajdonságai nélkül azonban a leggeniálisabb szervezőképesség sem érthette volna el a tényleges eredményeket. Ezen tulajdonságok: a hazaszeretet, mely mindig alapvető tulajdonságát képezte a magyar karakternek, s a katonai erények, melyek hajdan elsőrangú sajátosságát alkották a magyarnak, sőt még most sem enyésztek el teljesen.

Bizonyos, hogy a magyar nemzet hosszú időn át, s később is több ízben a legelső katonai népek közé tartozott. A honfoglalók hadi taktikája, melyről oly szép tanulmányt írt Salamon F., felette állt az akkori görög-római és germán taktikáknak. Azért győztek annyi döntő ütközetben. A honfoglalásakor e taktikára nem volt szükségük, de ez a taktika tette lehetségessé, hogy Németország a még kezdetleges magyar birodalmat el nem pusztíthatta, mint Nagy Károly frank lovasai, kevéssel előbb, letiporták az avarok gyűrű-várait.

A banderialis rendszer később a nyugoti hadiszervezet felé vitte az egész sajátosságos magyar hadiszervezetet és taktikát, melyet őseink Ázsiából hoztak magukkal, s mely, úgy látszik, ott általános és régi volt. Hisz a parthusok Crassus és seregét majdnem ugyanazon taktikával semmisítették meg, melynek segítségével a magyarok legyőzték a görög harci rend sűrű tömegeit, vagy a keletkező lovagok hőseit.

Hunyady János, korának egyik legnagyobb hadvezére, s maroknyi csapatai majd mindig győzelmesen mérkőztek meg a törökök virágával, a legjava ottomán hadakkal.

A mohácsi vész előtt azonban a nemzet katonai szelleme meghanyatlott, s egyes fellobbanásoktól eltekintve, minők a török háborúk idején gyakran történtek, nagyrészt pihent az, a spanyol örökösödési háborúig,

Rákóczy forradalmáig. Ez időtől fogva meglanyhult újra egész a porosz és francia nagy háborúig, midőn ismét lelehadt egész azon időpontig, melyben a magyar katonai szellem legszebb fényugrait bocsátotta ki: 1848-diki szabadságharcunkig.

Honvédségünkben és a népfölkelésben kezd újra ébredni hadi szellemünk, az a kiváló hadra termettség, mely oly jeles tulajdonsága a magyarnak. De a népfölkelés intézménye egyebet is mutat. Azt, hogy a magyar ifjúság és az életkor delének férfai részben csak a könnyebb szolgálatot keresik. E könnyebb szolgálat által lerótnak tekintik a haza iránti kötelezettségüket.

Még a honvédségbe sem özőnk az ifjúság, annál kevésbé a közös hadseregbe. Nem mondható tehát, hogy csak a német nyelv és állítólagos osztrák szellem tartja távol ifjainkat a komolyabb katonai szolgálattól. Természetesen nem értjük azokat, a kik hadkötelezettségüknek nemcsak kényszerítve tesznek eleget, s nem sietnek lerázni magukról a megunt egyenruhát.

Hogy ifjúságunk a polgári pályák túlmotósága dacára mért idegenkedik a katonai pályától, ennek többféle oka van. De azt hisszük, egyik legfőbb ok, hogy ifjúságunk már a tanintézetek által eltereltetik a hadi karriertől. E tanintézetek, gymnasiumok, real- és polgári iskolák, a polgári pályákra készítik elő. Bizonyosnak tartjuk, hogy ha közel közügybe esnék elég oly intézet, mely a katonai pályára készítene elő, a magyar ifjúság sokkal nagyobb számban választaná életvitelének a kardot.

Mert nemcsak a magyar nemzet általában bír harcias tulajdonságokkal, hanem van a magyar nemzetnek messze keleten egy kiágazása, melynek hadi tradíciói sokkal közelebbiek. Ez a székelység. A Székelyföld örvidék volt. A katonai szellem tehát itt is létezett, mint a horvát örvidéken, csak hogy ez a szellem ott egyszersmind magyar vala. És magyar ma is, mert ez a szellem még nem veszett ki. Csak hogy a horvát örvidék jobban beleföldözött annak idején a közös hadsereg organizmusába, s a katonai intézetek az örvidék katonacsaládjainak ifjai közelebb kapták.

Azt hisszük, a magyar ifjúságot egyáltalán bevonnák a hadseregbe a katonai intézetek, ha ezek nagyobb számban volnának; de különösen a Székelyföldön szükség volna legalább egy a katonai pályára előkészítő bármily szerény iskolára.

Ezzel két haszon lenne elérve. A székely ifjúság pályát nyerne s nem mennének veszendőbe a székelység katonai tradíciói.

Egy ily intézetet természetesen nem lehet mátol holnapig rögtönözni. Magát a kérdést sem lehet azonnal eldönteni, mily befolyással lenne a magyar ifjúság pályaválasztásának befolyására a katonai intézetek szaporítása. De az ügy mindenesetre megfontolást érdemel. A honvédelmi miniszter, a ki oly jeles szervezőnek bizonyult, bizonyára alkalmas lesz magának a kérdés alapos megvizsgálására. Nem kételkedünk, hogy ha életrevalónak találja, meg is valósítja az eszmét.

És mi azt hisszük, hogy életrevaló.

A m. tud. akadémia közülése.

A magyar tudományos akadémia rendes évi közgyűlését, az ideivel már XLVII-iket, folyó hó 15-én délelőtt tartotta meg.

Trefort Agost elnök a következő beszéddel nyitotta meg a gyűlést:

Midőn szerencsém van az akadémia közgyűlésén az elnöki széket másodikban elfoglalni s a t. jelenlevő közönséget üdvözölni, nem fogok felszólalásomhoz új témát választani, de maradok annál, a mit a tavaly fejtegettem s a mit minden adandó alkalommal fejtegetni fogok a jövőben is.

Mondanom sem kell, hogy kulturális érdekeinkre célozok. És pedig nem csak azért választom ezeket elmélkedésem tárgyául ismét, mert széles tért nyújtanak nekem arra, hanem különösen azért, mert jelentőségük mélyen bevágó a gyakorlati életbe, mert a mostani kultura nemcsak esztetikai s irodalmi, hanem kiterjed az az emberi erő minden nyilatkozatára — az egészségre, a vagyona, a politikai s polgári szabadságra —

s a védelemre ki- és befelé. A kultura tehát: vagyon, erő, egészség, erkölcsiség, értelmiség.

Ha körültekintünk Európában, vagy egy pillantást vetünk tulaz Océánon, oly országokba, a hol a nép európai életet él: korunk sok hibái s gyengéi mellett hanyatlást sehol se látunk, sőt szemmel tartva főleg a mérvadó nemzeteket, az angolt, francziát, a németet, mindenütt a legnagyobb tevékenység s törekvés mutatkozik az erkölcsi, szellemi s gazdasági színvonal emelésére.

Ezeknek az előrehaladt nemzeteknek állami és társadalmi élete a folytonos fejlődésre irányított szakadatlan munkásság képét tünteti elénk. Vessünk egy pillantást tehát a kultura fejlődésének főmozzanataira, mert a mult mutatja az utat, a melyen legbiztosabban lehet előre haladni.

A magyar kultura a kereszténység elfogadásával kezdődik. Ezzel lépett a magyar nemzet az európai nemzetek családjába. Nélküle az Osmanlik sorsára jutott volna. Ez a tény döntötte el a magyar nemzet sorsát, ez a tény adta további fejlődésének a szignaturát, nevezetesen az által, hogy a nemzet a kereszténységet nem Bizanczból, hanem a nyugati Rómából nyerte. Ha ez megfordítva történik vala: a magyar nemzet a szerb s román népek sorsára jut. A kereszténység hatása nem szorítkozott kizárólag a vallás és egyház vonatkozásaira; a kereszténység civilizálta az élet minden viszonyát.

Az egyház emberei — többnyire németek — kulturát hoztak magukkal, a mi természetesen nem volt német nyelvű kultura, mint Luther vagy Lessing s Göthe idejében. Az irodalom s törvényalkotás nyelve még a latin volt. Akkor még nem létezett német, franczia, angol civilizáció, hanem az általános nyugati latinnyelvű miveltég uralkodott. A német nyelv és a német miveltég — a mennyiben az irodalmi és jogi szakmák körül kivül esett — a városok telepítésére bevándorló kézművesekkel és bányászokkal jött az országba és Anjou-királyok idején foglalt nagyobb tért, mert a byzantinizmus többféle összeköttetések s kísérletek dacára sem tudott meghonosodni. E korban jött létre az arany bulla, mely korlátokat szabott a királyi hatalomnak, de a melynek koránt sem volt oly hatása, mint az angol magna chartának, mely az angol nép szabadságát megalapította s az angol nemzetet megeremtetette. A mi magna chartánk a nép jogairól nem gondoskodott.

A magyar kultura fejlődésében hatalmas időszakot képez az Anjou-kor, mely a magyar nemzetnek szélesebb szemhatárt nyitott s Magyarországot a németeken kivül más népekkel, különösen az olaszokkal, hozta érintkezésbe. Maga a Nápolyba vezető hadjárat a magyar nemzet képzeletére és kedélyére nagy hatást gyakorolhatott; szerencsétlenségünkre az Anjou befolyás nem bírt állandósággal s beállott ismét a tespedés, míg az egészen magyar, de európai miveltégben növekedett Mátyás nem jutott a trónra. Mátyás nemcsak rendet csinált az országban, nemcsak hódított, hanem a művészet és tudomány által terjesztette a renaissance civilizációját is. Minthogy azonban a legnagyobb elmék is hibázhatnak, ő is hibázott abban, hogy politikai hatalmát a Nyugatra s nem a Keletre terjesztette. De a sors se kedvezett művének. Dinasztiát nem nem alapíthatott. Művét nem folytatták és nem is tartott fenn. Et fata viam inveniunt s a magyar nemzet (akkor a magyar nemzetet kizárólag az arisztokracia és az egyház képezte), mondom, a magyar nemzet fátuma: anarchikus hajlamai a mohácsi katasztrófa-hoz vezettek. — Szomorú korszak volt ez a mohácsi vereségtől a szatmári békekötésig.

Ez időben csak a reformáció és az ellenreformáció s az azokból kifolyólag keletkezett mozgalmak, a mennyiben a nemzeti lét fentartását célozták, tartották az életet a nemzetben. A nélkül a magyar nemzetet a keleti népek sorsa érte volna el.

A szatmári békekötéssel kezdődik Magyarország rekonstrukciója, nem ugyan nemzeti s szabadsági irányban, de kulturális tekintetben, habár gyenge arányokban is. Magyarország kapott oly adminisztratív szerve-

zetet, a minő akkor az európai monarchiákban egyáltalában létezett. Nagy jelentőségű dolog volt Mária Terézia alatt az urbér-behozatala s a tudományos egyetem alkotása; mert az, a mi azelőtt e név alatt létezett, nem felel meg azon fogalomnak, melylyel e név ma össze van kötve. Pázmán nagyszombati egyeteme középkori felső iskola volt, nem egyetem a szó mai — sőt akkori — értelmében sem. József császár kora adott új impulzust a magyar nemzetnek, mert fölébresztette benne az elaludt nemzeti öntudatot s kezdette terjesztetni a XVIII. század szabad-elvű eszméit, melyek az 1790-ki országgyűlésen nemcsak kifejezést nyertek, hanem életbe is átmentek, de reakciót is idéztek elő a tespedés korszakával, a mely Ferencz császárral állott be s a melyet a monarchia s különösen Magyarország mai napig sem hevert ki.

E byzantini szellemű korszakban csak egy a vigasztaló: Tud. Akadémia felállítása s a lelkesedés a magyar nyelv s irodalom iránt. Az új korszak tulajdonképen 1830-ban kezdődik mint előkészítő korszak 43-ig tartott, a mikor Magyarország középkori bübéri korszakát befejezte s a modern európai államok sorába lépett.

A mult idők kimagasló pontjainak e vázlatos érintéséből kicsőda doktrína jelentkezik mintegy önként? Az, hogy miután a gondviselés vagy fátum úgy hozta magával, hogy mi a nyugati Európa áramlatában éljünk: nekünk ezen áramlattal kell fejlődünk s haladnunk, mert ez reánk nézve a természet törvényeinek egy neme, s mert Magyarország, mikor ezen törvényt követte, mindig tekintélyes állást foglalt el s a viszonyokhoz mértén virágzott, a mint azt az Anjouk és Mátyás kora mutatja. Nekünk tehát teljes erővel és lankadatlanul oda kell dolgoznunk, hogy arra a színvonalra emelkedjünk, a hol Nyugat-Európa áll. E célunk elérésére mindenek felett az irodalmat s tudományt kell ápolnunk, közgazdasági állapotainkat javítanunk s a nemzetet a hygienia által testben s lélekben erősíteni. E feladatok mind a tudományos akadémia feladatai, mert az akadémia ma nemcsak filológiai intézet, hanem a magyar nemzeti művelődés intézete, s hiszem s reménylem, hogy az akadémia ezen feladatok megoldásának előmozdítására nemcsak hajlandó, hanem képes is.

A kiváló beszédet, mely kulturális fejlődésünk a legjellemzőbb mozzanatokban csoportosítja s kulturánk érdekeit annyi melegséggel, emelkedett hangon tolmácsolja, gyakori élmények és helyeslések szakították meg, végezetül pedig zajosan, hosszasan megéljeneztek.

A tárgysorozat második pontja az akadémia 1886—87. évi munkásságáról szóló jelentés volt. Gyula Pál h. föltitkár terjesztette elő, bő részletezéssel számolván be mindarról, a mi az akadémia lefolyt évi működésében egy vagy más szempontból figyelemre méltó mozzanat volt.

Kautz Gyula Paulek Tivadar volt igazságügyminiszter felett tartott egy szíve melegtől áthatott, nagyszabású emlékbeszédet, s Keleti Károly Magyarország élelmézéséről tartott tanulságos felolvasást.

Trefort elnök a közönség figyelmét megköszönő pár szóval zárta be a közgyűlést.

T a n ü g y.

Mely külső befolyások mozdítják elő és melyek gátolják a népiskolai tanító működését?

(Felolvasatott a háromszéki megyei tanítótestület orbai járáskörének 1887. május 12-én Léczfalván tartott gyűlésében.)

A népoktatásügy azon intézmény, melynek támogatása, ápolása és folytonos fejlesztése segíti az egyeseket jöltrete, tudományra s emeli az államot nagygyá; de ez az is, melynek elhanyagolásával egyesek sodortatnak a szolgáltság járma alá és államok törpülnek le, buknak el s tűnnek le a történelem színpadáról hamarabb, mint a hogy különben azokat a természet törvénye s kéréletlen szava semmisítené meg. Tudva ezt, ma, az anynyit emlegetett századunkban, merülhet-e fel kérdésül az, hogy minő befolyások gátolják működésében a népoktatásügy főorgánmát, a tanítót?

A mily — bár néha remegő s kételkedő — örömmel kell beismernünk az államnak ez ügyre irányuló magas és nemes instituczióit, az egyesek anyagi és szellemi áldozatát e magas oltár előtt, ép oly szembeszökő s néha metsző fájdalomtól indíttatva vagyunk kénytelenek kimondani, hogy igen is sok és különböző irányból eredő megtámadások gátolják, nehezítik a tanító működését, sőt nyilvános, de gyakrabban alattomos ellenaknások gördítenek nemtelen ellenszenyűnek kejes kielégítésére akadályokat, holott a közelebről érdekeltek vagy némi tekintetben beavatottak közönye is elég arra, hogy ez ügy előbbrevitelét ép úgy csökkentsék, silányítsák s tönkre tegyék, mint a tavasz buján indult növényzetét a még harmatot is szűken osztó természet.

Elfoglaltságra mutatna, ha a külföld előtt is elismerést vívott tanügyi előhaladottságunkat valaki tagadná; de elfoglaltságra mutatna ebből eredő ama következtetés is, hogy a tanítók akadályt nem ismerve teljesíthetik kötelességüket és innen van államunkban a tanügyi gyors előhaladása, felvirágzása. Igaz, hogy az iskolázást szabályozó reformok új alapot vetettek meg s a tanügyi munkásainak kezét nagy részben feloldozták a zsibbasztó kötelék alól s a szabadabb mozgásra szabadabb tér nyílt, de a nagy munka teljesítésére óriási áldozatok kívántatnak, s a mily mértékű az áldozat, csak azon mértékben hozhatja meg az iskola is működésével az eredményt.

Nagy a cél, szent az ügy, általános közjó, egyeseknek java; a teher is hát legyen általános, de egyesek által is — törvénykövetelményen felül — illő arányban hordozva és szellemileg is támogatva; ezt sugja a józan ész. Azonban sajnálattal kell naponként gazdagítanunk azon tapasztalatainkat, hogy a közönség nagyobb és teheősebb része, kiktől a honfiai vagy honleányi erényt várhatni, inkább tömjénez hiu élveinek, inkább hányja kincseit a divat moloch karjaiba és oda, hol tett kiadásaiért azonnal élvezhet, míg hideg kézzel s megvetéssel kifejező arccal csak akkor dob néhány parát a szent ügy perselyébe, midőn érzi, hogy környezetének szeme függ rajta s itt büszkeségének s színlelt nagylelkűségének újabb kifejezést adhat.

De tovább menve, még vegyük azt is tekintetbe, hogy államunk heterogen elemekből áll s ezeknek — habár gyakran agyrem után indulnak — lét, privát s más jog után való gigasi ellenszenves küzdelmek az általános emelkedés rovására esik; s vegyük tekintetbe, hogy még nagy és ható erejű azoknak száma, kik a reactionarizmusnak hívei s csak ez irányban látnak tisztán szemek; és ne feledjük azt se, hogy a mely kor szokásai középett született s neveltetett valaki s a mely intézménynek köszöni értelmű fejlettségét s meggyőződéseit: annak inkább híve, annak javára inkább nyitja meg érszényét. A mi rendszertünk új, ennek még csak növendékei vannak s majd ezektől várhatjuk méltán azt, a miért most aránylag oly kevesen lelkesülnek.

A közelmúlt és jelen átalakulás korszaka és az átalakítás nagy munkájának sziklafelába — mostoha sorstól sújtva — a jelenlegi tanító nemzedék vágta legelsőbben csákányát; ez tört utat s ennek kell a göröngyöket is eltaposnia; ezért vérzik lába, ezért sajog szíve. A munka értékét kevés tudja becsülni, de vigaszt nyújt a tudat, hogy szent az ügy, melyért nélkülöz és harcol s nemes a cél, mely felett eszmény lehet csak, mi célhoz segít.

Ezeket előrebocsátva s ezen tényeket szem előtt tartva, vessünk egy futó pillantást arra, hogy minő befolyások mozdítják elő a népiskolai tanító működését. Erre igen egyszerűen azt mondhatnánk valaki: „Ezt mindenki tudja s tán fölösleges is róla beszélni.“ Én azt mondom: igaza lehet, de nem az a cél, hogy új dolgokat hozzunk felszínre és új eszmék, más reformok alapján oldjuk meg a népoktatásügy körül előforduló feladatunkat, hanem a fennálló, meglevő tényezőket, ha hiányosok vagy részben alkalmatlanok, vagy káros befolyásnak, találjunk utat-módot azoknak jóvátételére, a melyek pedig az ügy

Árverési hirdetményi kivonat.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közli, hogy Mihály Adámné végrehajtható Balázs Simon és neje végrehajtást szenvedő elleni 320 frt tőkekövetelés és járuléka iránti végrehajtási ügyében a kézdivásárhelyi kir. törvényszék területén levő Futásfalva községében fekvő, a futásfalvi 622. sz. tjkvben foglalt 1850. hr. sz. 31 frt, 2847. hr. sz. 7 frt, az 530. sz. tjkvben foglalt 1907. hr. sz. 20 frt, 2011., 2012. hr. sz. 49 frt, 2740. hr. sz. 75 frt, 2931. hr. sz. 38 frt, 3124. hr. sz. 75 frt, 3287., 3288., 3289. hr. sz. 161 frt, 3307. hr. sz. 50 frt, 3361. hr. sz. 24 frt, 3469. hr. sz. 24 frt, 3543. hr. sz. 12 frt, 3627., 3628. hr. sz. 38 frt, 1972. hr. sz. 98 frt, 3887. hr. sz. 35 frt, 1924., 1925., 1926. hr. sz. 76 frt, 2565. hr. sz. 20 frt becsértékű ingatlanokra, az 594. hr. sz. tjkvben foglalt 828., 829. hr. sz. 6 frt, 2082. hr. sz. 10 frt, 3046. hr. sz. 37 frt, 3213. hr. sz. 7 frt, 370., 371. hr. sz. 160 frt, 2173., 2176. hr. sz. 44 frt becsértékű ingatlanokra, mely becsérték egyszersmind kikiáltási ár is, az árverést elrendelte és hogy a fentebb megjelölt ingatlanok az 1887. évi május hó 31-ik napján délelőtti 9 órakor Futásfalva községében a község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fognak.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvények 43. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-jén 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ban kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

A kézdivásárhelyi kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság üléséből 1887. évi febr. hó 16-án.

Kelemen István,
h. elnök.
Vajna Vincze,
jegyző.

A ki kétségben van a felett,

hogy a hirlapokban feldícsért gyógyszerek közül melyiket használja betegsége ellen, az irjon egy levelezőlapot Richter kiadó-intézetének Lipcsében s kérje a „Betegbarát” című röpiratot. E könyvecskeben nemcsak a legjobbaknak bizonyult háziszerek vannak részletesen ismertetve, hanem

betegségekről szóló jelentések

is olvashatók. E jelentések mutatják, hogy igen sok esetben egy egyszerű háziszér is elegendő arra, hogy még a látszólag gyógyíthatatlan betegség is szerencsésen elháríttassék. Ha a betegnek a megfelelő gyógyszer rendelkezésére áll, akkor még súlyos baj esetén is gyógyulás várható, s ez okból egyik betegnek sem kellene a „Betegbarát” megrendelését elmulasztani. E figyelemreméltó könyvecske segítségével sokkal könnyebben választhatja meg a szükséges gyógyszert. A röpirat megküldése a megrendelőnek költségébe nem kerül.

TAVASZI és NYÁRI UJDONSÁG.

MENYASSZONYI, SÉTA- és HÁZIRUHÁK (toillettek)
a legújabb divat szerint készülnek

KOVÁSZNAI és KERESZTESY
női divat- és készöltöny-termében
BRASSÓ (tótér).

Ugyanott újonnan megérkeztek dus választékban a legdivatosabb bel- és külföldi gyapjú ruhakelmék szép mintákban, creppek, cachmírok, lyoni selymek, merveileuxok, faillek, bársonyok fekete és minden színben, női és férfi confections posztók, mosó satin és toilek, zephírek, oxfordok, Benedict Schroll-féle schiffon, schirting, inlet és sávolyok (gradel), továbbá amerikai vásznak minden szélességben. Szalmakalapok, virágok, tollak, csipkék, szalagok, selyem- és irhakesztyűk, nap- és esőernyők, csipke-, jutte- és tunis-függönyök, terítők, futó- és sofa-szőnyegek igen előnyös árakon kaphatók.

Minták kívánatra ingyen és bérmentve.

Legolcsóbb fűszer-forrás.

Csiszár Pál

fűszer-, liszt-, csemege-, bor-, festék- és gyarmatáru-kereskedő
Kézdi-Vásárhelyt

különösen ajánlja a nagyérdemű közönségnek aradi gőz- és hengermalmi lisztjeit, ehhez valódi Schvindt-féle szesz-élesztőjét;

valódi tisztított amerikai petroleumát, a mely tisztán világít és szagtalanul ég;

ugyszintén bel- és külföldi liquerjeit, szalon- és csemegeczukorkáit;

továbbá többféle csemege assznbort, ugyszintén üvegekben szentgyörgyi, neszméli, magyarádi, érmel-leki, somlyai, bakatori és grinadi borait, továbbá budai vörös borát szabadon és üvegekben a legjutányosabb árakban.

Bevásárol kinyomott szép fris bival-vaját, kilóját 70 krért, ugyszintén tehén-vaját minőség szerint a magasabb árakban.

Pontos kiszámítás.

MANCHEN MIHÁLY

mint a már 1822.
és legjobb hir-

év óta fennálló
névnek örvendő

Legjobb
szerkezet

Forgó
csapok

HARANG-

birtokosa

ÖNTŐDE

és vezetője

Segesvárott
felső piacz-sor

Erdélyben
168. házz. alatt

ajánlja magát a nagyérdemű közönségnek mindennemű új harangok készítésére egész vas-, vagy cserfa-koronával, továbbá egész vashból álló harangszékek készítésére, valamint régi, megrongált állapotban levő harangok tetszés szerinti nagyságban való átöntésére, ugyszintén raktár-készletben levő kisebb rendű harangok pontos szállítására. Mindent a legjobb és legtisztább anyagból! Szolid munka jótállás és jutányos árak s esetleg részletfizetés mellett!

Évenként 3 huzás.

1887. évben főnyeremények:

Junius 1-én: 200.000 forint o. é.

Deczember 1-én: 100.000 forint o. é.

Eredeti sorsjegyek a napi árfolyamon.

Igény- (5 sorsj. 24 havi részl. á frt 2.20
jegyek 10 „ 24 „ „ á frt 4.40

azonnali járszási joggal már a legközelebbi, 1887. junius 1-én tör-ténő huzáshoz.

A legkisebb nyereménnyel kihuzott sorsjegyek a nyereményhuzásoknál is tovább játszatnak.

A Pesti magyar kereskedelmi bank VÁLTÓÜZLETE
Budapest, Dorottya-utca 1.

Huzás már a jövő hónapban.

Kincsem sorsjegy á 1 frt 11 sorsjegy 10 frt csak

Főnyeremény kés pénzben

50.000 frt

10.000 frt, 5000 frt 20% lev. || 4875 pénz-nyeremény.

Kincsem-sorsjegyek kaphatók:
a magyar lovaregylet sorsjegy-irodájában Budapest, vaczi-utca 6. sz.
Kézdi-Vásárhelyt Szabó Albert könyvnyomdájában.